

DECEMBER 2010

MÅL OCH RIKTLINJER

SOM LIGGER TILL GRUND FÖR

INSPEKTION AV VUXENUTBILDNING

Innehållsförteckning

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE - gäller alla skolformer	3
OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN	4
Utveckling sedan den senaste inspektionen	4
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	4
Kunskaper, utveckling och lärande	6
Bedömning och betyg	9
Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar	11
Diskrimineringslagen (citater)	12
Utbildning	12
Målinriktat arbete	12
Att förebygga och förhindra trakasserier	12
Likabehandlingsplan	12
Allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (citater)	13
Planer mot diskriminering och kränkande behandling	13
Skollag, förordning om kommunal vuxenutbildning och andra lagar	15

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE - gäller alla skolformer

Inspektions- och analysenheten utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar barns, ungdomars och vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella och kommunala styrdokument
- granska förskolans/skolans kvalitetsarbete
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som förskolan/skolan ställer till förfogande och även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua barn/elever/studerande, personal och ledning. Vid granskningen av förskolors verksamhet intervjuas föräldrar i stället för barn.
- observera verksamheten

Inspektionen följs upp på olika sätt beroende på skolform och inspektionsresultat.

I första hand granskar vi måluppfyllelsen, det vill säga att vi bildar oss en så heltäckande bild som möjligt av hur målen i styrdokumenten tolkas och förverkligas på förskolan/skolan. Vi gör detta utifrån en prioritering av målområden från läroplaner och andra nationella styrdokument. Dessutom bedömer vi hur riktlinjerna i dessa styrdokument följs, liksom mål och riktlinjer i Stockholms stads skolplan och förskoleplan. Vi utgår i våra granskningar också från vissa i sammanhanget relevanta och i forskarvärlden allmänt accepterade forskningsrön.

Förutom detta granskar vi förskolans/skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet för att förbättra verksamheten och dess förmåga att omsätta utvärderingsresultaten till utvecklingsarbete. Detta kallar vi verksamhetens kvalitetsarbete. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition, som vi ansluter oss till, främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella (t.ex. skolplan, lokal arbetsplan och andra lokala planer)
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.¹

¹ Från Skolverkets verktyg "BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola"

Inspektörerna gör en bedömning av kvaliteten i måluppfyllelsen inom de granskade områdena. I avsnittet ”Sammanställning av enhetens styrkor, svagheter och inspektörernas förslag på utvecklingsområden” beskrivs verksamheternas styrkor och svagheter. Utvecklingsområdena kan utgå från svagheter, men kan även baseras på styrkor liksom på bedömningar som varken redovisats som styrkor eller svagheter. Om inspektörerna finner styrkor som är av särskild betydelse och som kan utgöra föredöme för andra skolor eller förskolor kan de ange dem under rubriken ”föredömlig kvalitet”.

Inspektionen följs upp skriftligen med rektor ungefär ett halvår efter inspektionen. På grundval av en sammanfattande analys av genomförda inspektioner och annan typ av information såsom brukarundersökningar och statistik avger inspektörerna i samverkan en årlig rapport till utbildningsnämnden. Årsrapporten lämnas till utbildningsnämnden under augusti månad. Förskoleinspektörernas årsrapport ska inlämnas till kommunstyrelsen.

OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN

(specifik beskrivning för inspektion av vuxenutbildningen)

En inspektion av vuxenutbildning fokuseras på nedanstående områden. Inspektörerna kan även kommentera och bedöma andra områden om det finns starka skäl till det.

Utveckling sedan den senaste inspektionen

Detta område finns med när en skola följs upp eller inspekteras på nytt. Här kan även inspektion av Skolverket eller Skolinspektionen följas upp.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Detta område granskas utifrån läroplan (Lpf 94), förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet och Skolverkets allmänna råd och kommentarer om kvalitetsredovisning, men även utifrån skollagen, förordning om kommunal vuxenutbildning samt utifrån Stockholms stads kvalitetsstrategi (ILS) och skolplan för Stockholms stad. Beträffande ledarskap granskar inspektionen inom detta område främst skolledningens arbete medan övrig personal, främst lärares, ledarskap granskas under Kunskaper, utveckling och lärande.

Fokus i granskningen ligger i första hand på kvaliteten i de processer som utgör skolans kvalitetsarbete och ledarskap och i andra hand på kontroll av att skolan i formell mening följer regelverket.

Lpf 94 (citat)

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen. Rektorn ansvarar för att lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat /.../

Skolverkets allmänna råd och kommentarer om kvalitetsredovisning (citat)

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse, och att vidta lämpliga åtgärder. För att förbättringar skall bestå och kvaliteten höjas behöver utvecklingen följas över tid. Den skriftliga kvalitetsredovisningen är ett verktyg för att stämna av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet. /.../

En /.../ skola där det ingår flera verksamhetsformer respektive skolformer /.../ bör inom de olika avsnitten i kvalitetsredovisningen, tydligt redovisa varje verksamhetsform för sig, om de inte är av så liten omfattning att enskildas integritet riskeras.

/.../ skolan bör inom de områden som tas upp i kvalitetsredovisningen, redovisa situationen för barn och elever i behov av särskilt stöd, för barn och elever med funktionshinder, för barn och elever med annat modersmål än svenska samt för flickor och pojkar /.../.

Stockholms stads skolplan (citat)

Rektor² fattar beslut om hur medlen ska användas på den lokala skolan för att organisera verksamheten så att alla elever ges möjlighet att uppnå de nationella målen. Rektors ledarskap är av avgörande betydelse för att hålla en hög kvalitet i skolan. /.../

Uppföljning och utvärdering ska ske av de nationella läroplans- och kunskapsmålen samt kommunfullmäktiges mål. Betyg, nationella prov /.../ är centrala instrument för att kontrollera om eleverna nått målen, och som underlag för att planera elevens fortsatta studier.

Forskning

Granskningen vilar utöver på de ovan nämnda styrdokumenterna också på allmänt accepterade generella resultat inom olika typer av organisationsforskning såsom att:

- Det är viktigt att i första hand rektor³ (och i andra hand de biträdande rektorerna) är en synlig ledare, som är väl känd av personal och elever och som har god kännedom om skolans kärnverksamheter, de som behandlas i läroplanen.

² På upphandlade verksamheter jämföras i dessa avseenden verksamhetens pedagogiska ledare med rektor

³ På upphandlade verksamheter jämföras i dessa avseenden verksamhetens pedagogiska ledare med rektor.

- Det är viktigt att i första hand rektorn (och i andra hand de biträdande rektorerna) tar ett tydligt ansvar för kvaliteten i och utvecklingen av skolans kärnverksamheter.
- Det är viktigt att rektorn tar ett övergripande ansvar för skolans kvalitetsarbete.
- Det är viktigt att skolan systematiskt följer upp och utvärderar prioriterade mål och åtaganden.
- Det är viktigt att skolan i en gemensam utvärderingsprocess, som ska involvera personalen och i så hög grad som möjligt eleverna, analyserar sina resultat och låter analyserna bilda utgångspunkt för utvecklingsinsatser.

Kunskaper, utveckling och lärande

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpf 94) och Stockholms stads skolplan. Dessutom utgår inspektionen från tydligt bekräftade forskningsresultat med relevans för dessa mål och riktlinjer.

Lpf 94 (citat)

Skolans uppdrag att förmedla kunskaper förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktigt kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. /.../

Skolan skall sträva mot att varje elev

- tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram⁴
- kan överblicka större kunskapsfält och utvecklar en analytisk förmåga och närmar sig ett alltmer vetenskapligt sätt att arbeta och tänka.
- kan använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter, kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden, lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas,
- utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande,
- utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Det är skolans ansvar att varje elev

⁴ Detta mål granskas bland annat med hjälp av följande nyckeltal:

- andelen elever som slutför utbildningen med slutbetyg
- andelen elever som slutför utbildningen med högskolebehörighet
- den genomsnittliga betygsnivån
- resultat på nationella prov

Dessa resultat ställs i relation till skolornas förutsättningar, till exempel elevernas genomsnittliga intagningspoäng från grundskolan.

- kan uttrycka sig i tal och skrift så väl att elevens språk fungerar i samhälls-, yrkes- och vardagslivet och för fortsatta studier,
- kan använda engelska på ett funktionellt sätt i yrkes- och vardagsliv och för fortsatta studier,
- kan formulera, analysera och lösa matematiska problem av betydelse för yrkes- och vardagsliv,

Alla som arbetar i skolan skall

- hjälpa elever som har behov av särskilt stöd och
- samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande. /.../

Läraren skall

- utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- organisera arbetet så att eleven
 - utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga
 - upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt
 - får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling
 - successivt får fler och större självständiga uppgifter och ökat eget ansvar,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever med svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet på att nå utbildningsmålen, /.../

Från avsnittet Elevernas ansvar och inflytande

Skolan skall sträva efter att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- aktivt utövar inflytande över sin utbildning /.../

Läraren skall

- planera undervisningen tillsammans med eleverna,
- låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer och
- tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen.

Stockholms stads skolplan (citat)

Varje elev har rätt att mötas av höga förväntningar, att utvecklas och att lära sig så mycket som möjligt utifrån sin förmåga. /.../

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent lärarkår. /.../

Elever med svårigheter ska garanteras extra stöd och hjälp. Insatserna ska sättas in så tidigt som möjligt. Prov, skriftliga omdömen och andra bedömningar ska ha som huvudsyfte att säkert identifiera varje elevs kunskapsnivå, inlärningssvårigheter och behov. /.../ Elever med funktionsnedsättning ska ha rätt till stöd och hjälp som är anpassade efter deras särskilda situation. /.../ Tillgängligheten för funktionshindrade ska vara god på Stockholms skolor.

Forskning

Ett stort antal forskningsstudier, analyserade och sammanställda av John Hattie⁵, visar att framgångsrika lärare bland annat är bra på att

- utifrån kvalificerad bedömning av elevs prestationer och lärande ge eleverna framåtsyftande återkoppling (feedback) och även träna eleverna i att bedöma sina egna prestationer och utveckla sitt eget lärande
- utmana eleverna utifrån de förkunskaper de har (vilket också betyder att de har höga och samtidigt realistiska förväntningar på eleverna)
- leda elevernas lärande och att skapa goda relationer i klassrummet

Beträffande lärares kompetens har en annan forskningsrapport⁶, omfattande 70 forskningsstudier under perioden 1998-2007 och beställd av utbildningsdepartementet i Norge, undersökt vilka kompetenser som krävs för att lärare framgångsrikt ska kunna bidra till elevernas lärande och funnit tre nyckelkompetenser:

1. *Relationell kompetens*: Läraren måste besitta kompetens att upprätta en social relation med de enskilda eleverna.
2. *"Rule management competence"*: Läraren måste ha kompetens att leda arbetet i klassen, vilket bland annat innebär att läraren i egenskap av synlig ledare bör förmå att gradvis överlåta ansvaret för utvecklande av regler till eleverna. Läraren bör också ha förmåga att uppmuntra eleverna att etablera och upprätthålla reglerna.
3. *Didaktisk kompetens*: Läraren måste i relation till innehållet i undervisningen ha hög kompetens i den generella undervisnings- och lärandeprocessen liksom inom det enskilda ämnet.

Med anledning av ovanstående forskningsrön och av ett antal av ovan citerade mål och riktlinjer i läroplanen granskas i inspektionen särskilt:

⁵ Visible learning (2009)

⁶ Nordenbo m.fl. (2008): Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school

- 1) elevernas kunskapsresultat.
- 2) lärares ledarskap.
- 3) arbetsklimatet för eleverna och förutsättningarna för lärande i form av arbetsro.
- 4) mentorskapet (eller motsvarande funktioner) på skolan.
- 5) på vilket sätt lärarna samverkar och diskuterar med varandra om kunskap och lärande

Statistik om utbildningsresultat hämtas huvudsakligen från Skolverket.

Bedömning och betyg

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpf 94), gymnasieförordningen, Skolverkets allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning och Handlingsplan för rättssäker och likvärdig betygssättning samt utifrån Stockholms stads skolplan.

Granskningen av bedömning och betyg ska ske på ett sådant sätt att det framgår att området i teori och praktik är nära kopplat till området Kunskaper. I detta avseende utgår granskningen också från vissa allmänt accepterade forskningsresultat.

Allmänna råd – SKOLFS 2004:23

Nationella kursplaner bör tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen ska innehålla och hur den ska utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen.

Nationella betygskriterier bör tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vilka kunskaper eleven ska ha utvecklat för att få ett visst betyg utifrån de nationella betygskriterierna.

Det lokala arbetet för att tydliggöra och konkretisera de nationella målen och betygskriterierna har olika syften. Det utgör ett underlag för planeringen av undervisningen, det ligger till grund för information, diskussion och samråd med elever och föräldrar och för bedömningen av elevens kunskaper.

Det är viktigt att det lokala planeringsarbetet bedrivs på olika nivåer i en skola, att varje nivå behandlar för denna nivå relevanta frågor och att skäligen utrymme för den lokala utformningen lämnas till den undervisande läraren och dennes elever.

Överenskommelser som görs i det lokala planeringsarbetet bör dokumenteras och varje lärare bör dokumentera de planer som utformas i samråd med eleverna.

De lokala tolkningarna av betygskriterierna bör jämföras med tolkningar som görs av andra lärare och analyseras utifrån bland annat resultaten på nationella prov. De lokala tolkningarna tillsammans med de nationella betygskriterierna ligger till grund för information till eleverna om vilka kunskaper de ska ha utvecklat för att erhålla ett visst betyg.

Det är viktigt att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Lpf 94 (citat)

Skolan skall sträva mot att varje elev

- tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och
- kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven i kursplanerna.
- Utöver ovanstående mål i läroplanen granskas skolans förmåga att på ett effektivt sätt sträva efter största möjliga likvärdighet i betygssättningen.
- Inspektionen innebär också en kontroll av att betygssättningen sker på grundval av de nationella kursmålen och betygskriterierna.

Läraren skall

- fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- /.../ samverka med hemmen och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling och
- redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Läraren skall vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen,
- beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen,
- beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper och göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

Utöver ovanstående mål och riktlinjer i läroplanen granskas skolans förmåga att på ett effektivt sätt sträva efter största möjliga likvärdighet i betygssättningen.

Inspektionen innebär också en kontroll av att betygssättningen sker på grundval av de nationella kursmålen och betygskriterierna.

Stockholms stads skolplan (citat)

Alla elever har rätt till betyg som på ett rättvist sätt speglar elevens kunskapsnivå. Stockholms stad ska arbeta aktivt med betyg- och bedömningsfrågor i syfte att få en likartad bedömning i alla skolor.

De nationella proven utgör inte enbart en kunskapskontroll utan är också en viktig mätare för betygssättning. Samtliga elever i Stockholms stads skolor ska delta i nationella prov. De nationella proven ska i möjligaste mån rättas av en annan lärare än den som sätter elevens betyg.

Forskning

Forskningsanknytningen i granskningen av området Bedömning och betyg görs framför allt i ett framhållande av betydelsen för lärandet av att eleverna får en tydlig och framåtsyftande återkoppling på sin kunskapsutveckling av de lärare som undervisar dem i det ämne som återkopplingen gäller. Vikten av detta framgår av forskning om formativ bedömning liksom av John Hatties forsknings-sammanställning som tas upp under Kunskaper, utveckling och lärande ovan.

Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar

Detta område granskas utifrån skollagen och Diskrimineringslagen (2008:571) samt Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling, men även i hög grad utifrån läroplanens (Lpf 94) värdegrund och dess avsnitt Normer och värden samt utifrån allmänt accepterade forskningsrön med relevans för området.

Skollagen kap. 14 a (citat)

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Lag (2008:571).

7 § Huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Lag (2008:571).

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Lag (2008:571).

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn

eller en elev för kränkande behandling. Lag (2008:571).

10 § Om huvudmannen eller personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är huvudmannen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Lag (2008:571).

Diskrimineringslagen (citat)

Utbildning

Målinriktat arbete

14 § En utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (1985:1100), utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) eller utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina ska inom ramen för denna verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Närmare föreskrifter om utbildningsanordnarens skyldigheter finns i 15 och 16 §§.

Att förebygga och förhindra trakasserier

15 § En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev eller student som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

Likabehandlingsplan

16 § En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som avses i 15 §. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året.

En redovisning av hur de planerade åtgärderna enligt första stycket har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (citat)

2 § En likabehandlingsplan enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (citat)

Arbetet med planerna mot diskriminering och kränkande behandling är en del av det främjande och förebyggande arbetet och bör

- bedrivs så att det resulterar i en gemensam plan eller i två planer som hänger ihop på ett systematiskt sätt,
- integreras med arbetet med ordningsregler och det systematiska arbetsmiljöarbetet och präglas av ett helhetstänkande, samt
- bedrivs på ett sådant sätt att de blir kända i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

Planerna bör innehålla

- en beskrivning av verksamhetens långsiktiga mål och insatserna för det främjande arbetet,
- de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationen i verksamheten,
- konkreta mål för och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt en ansvarsfördelning för detta,
- tydliga rutiner för akuta och uppföljande åtgärder avseende inträffade kränkningar och hur dessa ska dokumenteras, samt
- en beskrivning av hur barn och elever har varit delaktiga i arbetet med att ta fram planerna.

Planer mot diskriminering och kränkande behandling

Granskningen görs i första hand av skolans/enhetens arbete för att motverka kränkningar och diskriminering samt resultaten av dess arbete. Därtill granskas även utformningen av den plan eller de planer som upprättas för detta arbete. Tydliga avsteg från de ovan citerade riktlinjerna rörande planerna karakteriseras som brister som skolan måste åtgärda. Avsteg av annan typ kan bedömas som svagheter och/eller utvecklingsområden.

Lpf 94 (citat)

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. /.../

Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling skall präglade verksamheten. Ingen skall i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. Tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling skall aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. /.../

Skolan skall sträva efter att varje elev

- respekterar andra människors egenvärde och integritet,
- inte accepterar att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen /.../

Alla som arbetar i skolan skall

- aktivt motverka trakasserier mot och förtryck av individer och grupper. /.../

Läraren skall

- klargöra skolans normer och hur dessa är en grund för arbetet samt tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling och
- visa respekt för den enskilda eleven och i det vardagliga arbetet ha ett demokratiskt förhållningssätt

Stockholms stads skolplan (citat)

Trygghet, hänsyn och respekt ska präglade Stockholms skolor. Nolltolerans ska råda mot mobbning, kränkningar och våld. Alla i skolan ska känna sig trygga. /.../

Forskning

Nedanstående kriterier för framgångsrikt arbete mot mobbning i skolor är grundläggande i bland annat den forskning som bedrivits av Dan Olweus, forskningsrön som också överensstämmer med upprepade resultat inom skolforskning.

Framgångsrikt arbete mot mobbning i skolan kännetecknas av:

- En skolmiljö som utmärks av värme, intresse och engagemang från vuxna parat med tydliga gränser mot icke önskvärda beteenden motverkar mobbning.
- Systematiska och väl fungerande rutiner för att upptäcka mobbning.
- Systematiska och väl fungerande rutiner för konstruktiv lösning av mobbningsproblem.
- Att skolan förebygger mobbning genom sin dagliga verksamhet.
- Att arbetet mot mobbning är en del av skolans arbete och sker kontinuerligt.

Skollag, förordning om kommunal vuxenutbildning och andra lagar

Granskningen av verksamheten sker även i viss mån utifrån den övergripande lagsstiftningen för vuxenutbildningen i form av förordning om kommunal vuxenutbildning och skollag. Exempel på sådant som bedöms är

- individuella studieplaner.